

Kommuniké från Betalningsrådet femtonde möte, 29 mars 2022

Betalningsrådets femtonde möte ägde rum torsdagen den 29 mars 2022 under ledning av förste vice riksbankschef Cecilia Skingsley. Mötet var det första som Riksgälden deltog i sedan de blev invalda i rådet vid plenummötet i oktober 2021.

Mötet inleddes med en presentation från [BIS Innovation Hub Nordic Centre](#) som är ett center för innovation inom finansiell teknik av betydelse för centralbanker. Centret ligger i Stockholm och drivs i ett samarbete mellan Bank for International Settlements (BIS), Sveriges riksbank samt centralbankerna i Danmark, Island och Norge. Liknande center finns i Singapore, Hong Kong, Schweiz och i London. Nya center håller också på att etableras i Toronto och Frankfurt/Paris (för eurozonen). Centret i Stockholm, som etablerades 2021, kommer inledningsvis att driva två projekt. Ett projekt ska utforska hur data från avvecklingssystem kan användas för att upptäcka t.ex. finansiella stabilitetsrisker, bedrägerier och penningtvätt. Det andra projektet ska utforska vad som behövs för att skapa robusta, säkra och pålitliga system för betalningar med digitala centralbankspengar offline.

Därefter gav [Betalningsutredningen](#) en uppdatering av sitt arbete. Utredningen görs mot bakgrund av den snabba digitaliseringen av betalningsmarknaden och den minskande kontantanvändningen. Utredningen har i uppdrag att kartlägga betalningsmarknaden och ta ställning till vilken roll staten bör ha i framtiden. Arbetet ska bland annat mynna ut i ett ställningstagande om behovet för Riksbanken att ge ut e-kronor samt se över innebörden i begreppet lagligt betalningsmedel och ta ställning till dess framtida utformning. Men arbetet handlar också om att se över befintlig lagstiftning och, där det behövs, lämna förslag på ny, framtidssäkrad lagstiftning, där ett område är att säkerställa en ändamålsenlig reglering av clearing- och avvecklingssystem med beaktande av att omedelbara betalningar blir allt vanligare.

Betalningsrådet fick även en uppdatering om arbetet med Kostnadsstudien som beställdes av rådet på plenummötet i mars 2021. Riksbanken ska genomföra Kostnadsstudien i syfte att mäta de privata och samhällsekonomiska kostnaderna för olika betalningssätt. Arbetet förväntas vara klart under det första kvartalet 2023.

På mötet informerade medlemmarna om aktuella frågor inom betalningsområdet. Många av medlemmarnas verksamhet har präglats av det säkerhetspolitiska läget till följd av Rysslands invasion av Ukraina i slutet av februari. Rådets medlemmar har bland annat fokuserat på att säkra sina verksamheter och delta i olika samverkansföretag för att dela information och säkerställa att betalningar i Sverige fungerar. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)* konstaterade att påverkan i Sverige hittills är begränsad vilket även gäller den finansiella sektorn och uppmanade alla att vara vaksamma om vilken information som delas och till vem samt att vidta behövliga åtgärder för att skydda sina IT-system. För mer information om kriget i Ukraina och vad du kan göra som privatperson, företag eller myndighet se [MSB:s hemsida](#).

Flera av rådets medlemmar deltar i olika aktiviteter för att stärka det civila försvaret. Ett exempel på det är arbetet med [Försäkringskassans regeringsuppdrag](#) att säkra utbetalningar i händelse av krig, ett annat är [regeringens uppdrag till Finansinspektionen](#) att ta fram åtgärdsförslag för att stärka finanssektorns motståndskraft. *Riksgälden* informerade också om att [Finansdagen](#) den 28 april som kommer att handla om krisberedskap och kontinuitetsplanering inom betalningsområdet.

Sedan Rysslands invasion av Ukraina har det också uppstått frågor om hur kortbetalningar fungerar i olika krissituationer. Betalningsrådets utskott mot kris och sårbarheter i betalningssystemet skrev en [rapport](#) om offlinefunktionalitet för kortbetalningar 2018 och slutsatserna i rapporten består av att förenkla möjligheten till offlinebetalningar med kort är en aktuell fråga för flera medlemmar i rådet. Även kontanter har fått ett ökat fokus efter att uttagen ökade under krigets första dagar. Troligtvis beror ökningen på att personer vill stärka sin hemberedskap. En grund för den bedömningen är att

kontantanvändningen i handeln inte har haft en motsvarande ökning. Däremot har besökarantalet i butiker ökat mycket sedan coronarestriktionerna lyftes.

Länsstyrelsen Dalarna informerade om sin årliga rapport [Bevakning av grundläggande betaltjänster 2021](#) där de bland annat konstaterar att nedläggningen av bankkontor och betaltjänstombud riskerar att öka det digitala utanförskapet. De anser också att ansvaret för att höja den digitala kompetensen måste förtydligas och insatser måste göras för att minska utanförskapet. PTS konstaterade att antalet manuella kontanttjänster fortsätter att minska och att det är svårt att hitta aktörer som vill erbjuda den här typen av tjänster trots att de får stöd. Ofta behövs ett bankkonto, mobilt Bank-ID och en digital vana för att privatpersoner ska kunna sköta sin ekonomi. Digital inkludering är även en viktig fråga för *Sveriges konsumenter* som bland annat lyfte kravet på t.ex. Bank-ID i många sammanhang som ett problem för dem som inte kan få tillgång till eller använda sådana digitala tjänster.

I maj 2022 kommer Riksbanken att lansera RIX-INST, en avvecklingstjänst för omedelbara betalningar som använder sig av eurosystemets TIPS-plattform. I början av 2023 förväntas alla swishbetalningar i Sverige att avvecklas i RIX-INST. Swishbetalningar kommer också bli de första betalningarna som går genom P27, som berättade att go-live för svenska batchbetalningar kommer att påbörjas efter migreringen av Swish. Betalningar i danska kronor (både omedelbara och batchbetalningar) kommer att migrera till P27 i samband med att Danmark ansluter sig till T2 och TIPS våren 2025. P27 informerade även om att deltagaravtal kommer att skickas ut till svenska banker inom kort.

Olika problem kopplat till rätten till betalkonto framfördes under mötet. *Finansinspektionens (FI)* lyfter i sin [Konsumentskyddsrapport](#) att det är ett växande problem att personer nekas tillgång till betalkonto. *Swedish Fintech Association* noterade att det också är ett problem för företag. De konstaterade också att det kan vara svårt för Fintech-företag att få tillgång till finansiell infrastruktur. *Swedish Fintech Association* årliga Fintech-rapport släpps i april.

Bankföreningen informerade om att man arbetar med flera aktiviteter för bred samverkan mot bedrägerier där bl.a. samverkansinitiativ med Polisen diskuteras som ett led i att motverka den organiserade brottsligheten. Vidare är man starkt engagerad tillsammans med representanter för andra branscher och myndigheter i Ingenjörsvetenskapsakademins (IVA) projekt för stärkt svensk cybersäkerhet.

Finansdepartementet förbereder inför Sveriges ordförandeskap i EU under nästa år då Kommissionens lagförslag om omedelbara betalningar, översynen av det andra betaltjänstdirektivet (PSD2) och lagstiftningsförslaget för en digital euro förväntas vara viktiga frågor. Annan lagstiftning som diskuterades var [den kommande riksbankslagen](#) som förväntas ge Riksbanken ett ansvar för beredskap för betalningar och för att driva minst fem sedeldepåer i landet. *Riksbanken* konstaterade att beredskapsansvaret delvis överlappar med det ansvar som Finansinspektionen föreslås få i rollen som sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Finansiella tjänster enligt [utredningen om Civilt försvar](#).

Riksbanken uppdaterade också rådet om e-kronaarbetet och informerade om sin årliga rapport [Betalningsrapport](#) som publicerades i november.

Statusrapport Utskottet för tillsyn och reglering

Ordföranden (Riksbanken) informerade att utskottet diskuterat den kommande utvärderingen av EU-regelverket PSD2. Sverige är ett av flera fokusländer som ska utvärderas. Utskottet har också diskuterat MiCA (markets in crypto assets) som röstades igenom i EU-parlamentet. Nästa steg är en dialog mellan EU-parlamentet, EU-kommissionen och Europeiska Rådet. I övrigt har utskottet haft besök från gästföreläsare från Skatteverket som presenteras sin omvärldsanalys om B2C samt från Riksbanken som presenterade Betalningsrapport 2021.

Statusrapport Utskottet för betaltjänsters tillgänglighet

Ordföranden (Länsstyrelsen Dalarna) informerade om att utskottet har haft gästföreläsningar om Riksbankens Betalningsrapport och om e-kronan ur ett tillgänglighetsperspektiv. I övrigt har utskottet diskuterat Länsstyrelsen Dalarnas och PTS arbete med grundläggande betaltjänster. Utskottet har också haft besök från Betalningsutredningen som ville diskutera tillgänglighetsfrågor.

Statusrapport Utskottet mot kris och sårbarheter i betalningssystemet

Ordföranden (Riksbanken) informerade att utskottet har haft två temamöten: Betalinфраstruktur och den uppdaterade säkerhetsskyddslagen. Under mötet som handlade om betalinфраstruktur diskuterade utskottet kontinuitets- och beredskapsaspekter av RIX, RIX-INST och P27. Företrädare för Transformationsprogrammet gick också genom hur deras riskhanteringsarbete genomförs. Vid mötet om den uppdaterade säkerhetsskyddslagen gav SÄPO en föreläsning om säkerhetsskydd och sin roll som tillsynsmyndighet. Swedbank berättade också om hur de har arbetat med att implementera lagen.

Statusrapport Utskottet mot bedrägerier och penningtvätt

Ordföranden (Riksbanken) berättade om aktuella frågor som utskottet diskuterat. En gästtalare har berättat om IMF:s analys av penningtvätt i Norden-Baltikum. Utskottet har också diskuterat aktuella frågor såsom samarbetet i SAMLIT, EU:s AML-paket och promemorian [Ett stärkt skydd mot bedrägerier vid betalningar online](#).

Statusrapport Referensgrupp för Betalningsstatistik

Ordföranden (Riksbanken) berättade att produktionssättning av ett nytt rapporteringsverktyg pågår.